



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 4/09-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. januára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. V. L., P. B., zastúpeného advokátom JUDr. T. B., P. B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 36 ods. 1, čl. 11 ods. 1 a čl. 28 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 7 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 18/02 a uznesením Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 1 T 18/02-85 zo 17. septembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. V. L. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2008 doručená sťažnosť Mgr. V. L., P. B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom

JUDr. T. B., P. B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 36 ods. 1, čl. 11 ods. 1 a čl. 28 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a čl. 7 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ďalej len „pakt“) postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 18/02 a uznesením Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 1 T 18/02-85 zo 17. septembra 2008 (ďalej len „uznesenie predsedu senátu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozhodnutím okresného súdu č. k. Tp 290/01-3 z 19. novembra 2001 ustanovený za obhajcu obvineného B. K. Po právoplatnom skončení veci si sťažovateľ uplatnil odmenu a náhradu hotových výdavkov v sume 22 742 Sk. Uznesením okresného súdu sp. zn. 1 T 18/02 z 3. marca 2008 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) mu vyšší súdny úradník priznal odmenu a náhradu hotových výdavkov iba v sume 19 955 Sk.

Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol predseda senátu okresného súdu rozhodnutím tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol.

Podľa sťažovateľa: *«Predseda senátu porušovateľa posúdil tri samostatné úkony právnej pomoci, spočívajúce v mojej účasti pri oboznamovaní s výsledkami vyšetrovania dňa 11. 1. 2002 v trvaní od 11.30 hod. do 12.00 hod., účasti pri vyšetrovacom úkone - výsluchu obv. B. K. dňa 11. 1. 2002 v trvaní od 12.00 hod. do 12.20 hod. a účasti pri oboznámení s výsledkami vyšetrovania v ten istý deň od 12.20 hod. do 12.35 hod. v rozpore s advokátskou tarífou, vyhl. č. 240/1990 Zb., ako jeden úkon právnej pomoci, počítajúc čistý čas trvania týchto troch samostatných úkonov právnej pomoci dohromady, pričom mi priznal za ne odmenu len ako za jeden úkon právnej pomoci vo výške 600,-- Sk a k nej rež. paušál v sume 60,-- Sk, hoci správne mi mal priznať odmenu a k nej patriaci rež. paušál*

zvlášť za každý z týchto troch úkonov právnej pomoci, teda mi mal priznať tri odmeny po 600,-- Sk a k nim patriace tri rež. paušály po 60,-- Sk.

Predseda senátu si zrejme osvojil právne posúdenie veci, ktoré vo svojom uznesení uviedol VSÚ, pričom VSÚ v odôvodnení svojho uznesenia uviedol: „Účasť na úkonoch pod bodmi 3. a 7. výroku súd posúdil ako jeden úkon právnej pomoci uvedený v § 16 ods. 1 písm. d) vyhl. MS SR č. 240/1990 Zb., nakoľko boli v priebehu toho istého dňa uskutočnené viaceré úkony, ktoré bezprostredne na seba nadväzovali (po odpočítaní nevyhnutných prestávok), uskutočnili sa na tom istom mieste a advokát sa ich zúčastnil. Súd zistil čistý čas ich trvania a za výkon právnej pomoci uznal každé začaté dve hodiny takto zisteného času.“

Takéto právne posúdenie veci je nesprávne, v rozpore s jednoznačným znením právnej normy, a to § 16 ods. 1 písm. d) cit. vyhl.

VSÚ nesprávne interpretoval túto právnu normu, a taktiež aj predseda senátu, ktorý rozhodnutie VSÚ považoval za správne.

Podľa § 16 ods. 1 písm. d) vyhl. č. 240/1990 Zb. odmena patrí za každý z týchto úkonov právnej pomoci:

d) účasť pri vyšetrovacom úkone, pri oboznámení s výsledkami vyšetrovania, vyhľadávania a za konanie pred súdom alebo iným orgánom, a to za každé začaté dve hodiny.

Z dikcie (normatívneho textu) tejto právnej normy jednoznačne vyplýva, že účasť pri vyšetrovacom úkone a účasť pri oboznámení s výsledkami vyšetrovania sú dva rôzne, kvalitatívne odlišné, úkony právnej pomoci, pričom odmena patrí samostatne za každý z nich.

Odmena teda patrí samostatne za účasť pri vyšetrovacom úkone, a to za každé začaté dve hodiny a samostatne za účasť pri oboznámení s výsledkami vyšetrovania, a to za každé začaté dve hodiny.

Takýto výklad uvedenej právnej normy je zaužívaný aj v praxi všeobecných súdov.»

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti uvádza, že predseda senátu okresného súdu mu «... nepriznal náhradu za stratu času za čas strávený cestou v rámci územia mesta Považská Bystrica, a to dňa 23. 8. 2004 cestou z miesta úkonu späť do sídla mojej advokátskej

kancelárie, konkrétne za čas strávený cestou zo železničnej stanice v Pov. Bystrici (kam som sa dopravil vlakom) do sídla mojej advokátskej kancelárie... čo v časovom vyjadrení predstavovalo 19 minút (spolu predstavovala strata času v tento deň celkom 2 hodiny 43 minút, teda 6 polhodín), a dňa 16. 9. 2004 cestou do miesta úkonu právnej pomoci, konkrétne zo sídla mojej advokátskej kancelárie... na železničnú stanicu v Pov. Bystrici a cestou späť z miesta úkonu právnej pomoci do sídla mojej advokátskej kancelárie, konkrétne zo železničnej stanice v Pov. Bystrici na ulicu..., čo v časovom vyjadrení predstavovalo 25 minút (spolu predstavovala strata času v tento deň celkom 2 hodiny 25 minút, teda 5 polhodín).

Interpretácia pojmu „miesto úkonu právnej pomoci“ predsedom senátu porušovateľa, nie je správna a je v rozpore s advokátskou tarifou, konkrétne s právnou normou § 20 ods. 1 vyhl. č. 163/2002 Z. z. a účelom, ktorý touto právnou normou sledoval zákonodarca.

Nárok na náhradu za stratu času v dňoch 23. 8. 2004 a 16. 9. 2004 mám podľa § 18 písm. b) a § 20 ods. 1 vyhl. č. 163/2002 Z. z..

Podľa § 18 písm. b) vyhl. č. 163/2002 Z. z. advokát má popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu za stratu času (§ 20).

Podľa § 20 ods. 1 vyhl. č. 163/2002 Z. z. pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou do tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo výške jednej dvadsaťštvrtiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu.

Náhrada za stratu času predstavuje náhradu za čas, ktorý advokát v súvislosti s poskytovaním právnej služby premeškal, stratil, teda za čas, kedy nemôže poskytovať vlastné právne služby, pretože mu v tom bráni určitá objektívna okolnosť, v danom prípade cesta z jeho sídla do miesta poskytovania právnej služby a späť.

Účelom uvedených právnych noriem, upravujúcich náhradu za stratu času, ktorý sledoval zákonodarca, je poskytnutie určitej miery kompenzácie za to, že advokát z objektívneho dôvodu nemôže poskytovať právne služby, lebo v danom čase sa premiestňuje z miesta svojho sídla do miesta poskytovania právnej služby a späť...

Právna norma § 20 ods. 1 vyhl. č. 163/2002 Z. z. neumožňuje takú interpretáciu, podľa ktorej miestom úkonu právnej služby, ktoré nie je sídlom advokáta, sa rozumie celé

územie mesta.

Nesprávny je teda výklad predsedu senátu porušovateľa, že miestom úkonu sa rozumie celé územie mesta, a že preto správne rozhodol VSÚ. keď mi priznal náhradu za stratu času dňa 23. 8. 2004 len za čas 5 polhodín a dňa 16. 9. 2004 len za čas 4 polhodiny, strávených cestou zo sídla mojej advokátskej kancelárie do miesta úkonu a späť.»

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti poukazuje na to, že predseda senátu okresného súdu „... sa riadne nezaoberal mojimi námietkami, uvedenými v sťažnosti proti uzneseniu VSÚ, nezaujal k nim žiadne stanovisko, vôbec sa nezaoberal mojou skutkovou a právnou argumentáciou, teda riadne nepreskúmal správnosť výrokov uznesenia VSÚ, proti ktorým som podal sťažnosť...

V odôvodnení svojho uznesenia predseda senátu porušovateľa síce spomenul moje námietky uvedené v sťažnosti proti uzneseniu VSÚ, nezaujal však k nim žiadne stanovisko, iba formálne skonštatoval, že VSÚ rozhodol správne, neuviedol žiadne právne úvahy, na základe ktorých podľa príslušných ustanovení zákona posudzoval dokázané skutočnosti, neuviedol podľa akých zákonných ustanovení mi odmenu a rež. paušál za jednotlivé úkony právnej pomoci nepriznal, a taktiež neuviedol žiadne zákonné ustanovenia, podľa ktorých mi časť náhrad za stratu času nepriznal...

Na základe môjho návrhu rozhodol podľa § 553 ods. 4, veta za bodkočiarkou Tr. por. o výške mojej odmeny a náhrad VSÚ poverený predsedom senátu.

O mojej sťažnosti proti uzneseniu VSÚ podľa § 190 ods. 2 písm. c) Tr. por. rozhodol ten istý predseda senátu, ktorý poveril vyššieho súdneho úradníka rozhodnutím o výške mojej odmeny a náhrad podľa § 553 ods. 4 Tr. por.

Právna úprava v § 553 ods. 4, veta za bodkočiarkou Tr. por. a v § 190 ods. 2 písm. c) Tr. por., ktorá umožňuje, aby o sťažnosti proti uzneseniu VSÚ, teda v druhom stupni, rozhodol ten istý predseda senátu, ktorý tohto VSÚ poveril rozhodnutím v prvom stupni, je v rozpore s našou ústavnoprávnou úpravou, zakotvenou v čl. 141 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorej súdnictvo v Slovenskej republike sú povinné vykonávať nezávislé a nestranné súdy, a taktiež je v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ktorý mi zaručuje právo na to, aby bola moja záležitosť prejednaná spravodlivo, nezávislým a nestranným súdom, čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ktorý mi zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie a čl. 36 ods. 1 Listiny,

ktorý mi zaručuje právo domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.“

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vo veci rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd Považská Bystrica uznesením č. k. 1T/18/2002-85 zo dňa 17. 9. 2008 a v konaní vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 1T 18/02, ktoré tomuto uzneseniu predchádzalo, porušil právo sťažovateľa Mgr. V. L., advokáta, na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde Slovenskej republiky, zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, zaručené v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo vlastníť majetok, zaručené v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo pokojne užívať svoj majetok a právo na to, že nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva, zaručené v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na spravodlivú odmenu za prácu, zaručené v čl. 28 Listiny základných práv a slobôd a právo každého človeka na spravodlivé a priaznivé pracovné podmienky zabezpečujúce najmä: (a) odmenu, ktorá poskytuje ako minimum všetkým pracovníkom: (I) spravodlivú mzdu a rovnakú odmenu za prácu rovnakej hodnoty bez akéhokoľvek rozlišovania, zaručené v čl. 7 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

2. Uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 1T/18/2002-85 zo dňa 17. 9. 2008 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Považská Bystrica na ďalšie konanie.

3. Mgr. V. L., advokátovi, sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000,-- Sk, ktoré je Okresný súd Považská Bystrica povinný mu zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Považská Bystrica je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu všetkých trov konania na účet jeho právneho zástupcu, advokáta JUDr. T. B., do 3 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia ústavný súd môže odmietnuť aj sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05).

V súlade s už uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 36 ods. 1, čl. 11 ods. 1 a čl. 28 listiny, práv podľa čl. 6 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 7 paktu postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 18/02 a uznesením predsedu okresného súdu.

Z argumentácie sťažovateľa uvedenej v sťažnosti vyplýva, že k porušeniu označených práv malo dôjsť tým, že

- v dôsledku nesprávnej aplikácie a interpretácie § 16 ods. 1 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci (ďalej len „vyhláška č. 240/1990 Zb.“) mu okresný súd ako ustanovenému obhajcovi nepriznal odmenu a náhradu nákladov podľa tarify určenej osobitným predpisom (ďalej len „režijný paušál“) za účasť pri vyšetřovacom úkone a za účasť pri oboznámeniach s výsledkami vyšetřovania uskutočnených 11. januára 2002;

- v dôsledku nesprávnej aplikácie a interpretácie § 20 ods. 1) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) mu okresný súd ako ustanovenému obhajcovi nepriznal náhradu za stratu času za cestu zo železničnej stanice v Považskej Bystrici do sídla jeho advokátskej kancelárie;

- okresný súd sa pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka riadne nezaoberal jeho námietkami uvedenými v sťažnosti, nezaujal k nim žiadne stanovisko, vôbec sa nezaoberal právnou a skutkovou argumentáciou, teda vôbec riadne nepreskúmal správnosť výrokov uznesenia vyššieho súdneho úradníka, svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a toto je nepreskúmateľné;

- o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka rozhodoval predseda senátu, ktorý vyššieho súdneho úradníka rozhodnutím poveril, pričom aplikoval § 553 ods. 4 Trestného poriadku a § 190 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku, ktoré sú v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

1. K namietanému porušeniu základného práva domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania. Tento nárok však možno uplatniť a priznať len v súlade s čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy, t. j. za splnenia zákonných predpokladov na jeho priznanie, ktoré sú obsiahnuté v príslušných procesných poriadkoch (v posudzovanom prípade to je vyhláška č. 240/1990 Zb. a vyhláška č. 163/2002 Z. z.).

Výklad ustanovenia, ktoré upravuje predpoklady na vznik nároku na náhradu odmeny ustanoveného advokáta, patrí do výlučnej právomoci všeobecného súdu.

Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či sa okresný súd nedopustil zjavnej svojvôle pri výklade ustanovení vyhlášky, či svoje právne úvahy dostatočne a zrozumiteľne odôvodnil a či reagoval na všetky relevantné odvolacie námietky sťažovateľa.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného namieta, že v dôsledku nesprávnej aplikácie a interpretácie § 16 ods. 1 písm. d) vyhlášky č. 240/1990 Zb. mu okresný súd ako ustanovenému obhajcovi nepriznal odmenu a režijný paušál za účasť pri vyšetrovacom úkone a za účasť pri oboznámeniach s výsledkami vyšetrovania uskutočnených 11. januára 2002, pričom poukazuje na odlišnú súdnu prax pri rozhodovaní o odmenách advokátov.

K argumentácii sťažovateľa týkajúcej sa nesprávneho vyčíslenia odmeny a režijného paušálu v rámci svojho odôvodnenia okresný súd uviedol: *„Po preskúmaní obsahu spisu predsedu senátu zistil, že vyšší súdny úradník pri rozhodovaní o výške trov obhajoby postupoval správne, v súlade s vyhláškou MS SR č. 240/1990 Zb., keď úkony zo dňa 11. 01. 2002 – oboznámenie sa s výsledkami vyšetrovania v čase od 11,30 hod do 12,00 hod a od 12,20 hod do 12,35 hod ako i výsluch obv. K. v čase od 12,00 hod od 12,20 hod - posúdil ako 1 úkon právnej pomoci v celkovom trvaní 1 hodina 5 minút. Uvedené úkony boli všetky vykonané na Okresnom úrade vyšetrovania Policajného zboru SR Považská Bystrica ten istý deň, tieto úkony na seba bezprostredne a advokát sa ich zúčastnil. Preto uvedené úkony je potrebné posúdiť ako jeden úkon právnej pomoci s tým, že za výkon právnej pomoci treba uznať každé začaté dve hodiny takto zisteného čistého času ich trvania.“*

Toto odôvodnenie nadväzuje na odôvodnenie uznesenia vyššieho súdneho úradníka, z ktorého vyplýva, že účasť na úkonoch 11. januára 2002, a to účasť pri oboznamovaní s výsledkami vyšetrovania na Okresnom úrade vyšetrovania Policajného zboru SR Považská Bystrica v čase od 11.30 h do 12.00 h, účasť pri výsluchu obvineného v čase od 12.00 h do 12.20 h a účasť pri oboznamovaní s výsledkami vyšetrovania v čase od 12.20 h do 12.35 h *„súd posúdil ako jeden úkon právnej pomoci uvedený v § 16 ods. 1 písm. d)*

vyhl. MS SR č. 240/1990 Zb., nakoľko boli v priebehu toho istého dňa uskutočnené viaceré úkony, ktoré bezprostredne na seba nadväzovali (po odpočítaní nevyhnutných prestávok), uskutočnili sa na tom istom mieste a advokát sa ich zúčastnil. Súd zistil čistý čas ich trvania a za výkon právnej pomoci uznal každé začaté dve hodiny takto zisteného času.“.

Je zrejmé, že okresný súd oprel svoje odôvodnenie o stanovisko trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 26/97, podľa ktorého z ustanovenia § 16 ods. 1 písm. d) vyhlášky č. 240/1990 Zb. „... vyplýva, že upravuje odmeňovanie obhajcov za úkony právnej pomoci, ktoré spočívajú v účasti, resp. v konaní obhajcu v trestných veciach pred orgánmi činnými v trestnom konaní v rôznych jeho štádiách a to ako v prípravnom konaní, tak aj v konaní pred súdom (hlavné pojednávanie, verejné zasadnutie), ktoré sú si najbližšie svojou povahou i účelom a pre priznanie odmeny za niektorý z nich musia platiť aj rovnaké pravidlá. Tento výklad vychádza z časového hľadiska stanoveného v uvedenom ustanovení, ktoré je rozhodné pre priznanie odmeny. Znamená to, že obhajcovi patrí odmena za každé dve začaté hodiny jeho účasti, resp. jeho konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní (t. j. pred orgánmi prípravného konania a pred súdom).“.

Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (mutatis mutandis I. ÚS 17/01).

V súvislosti s námietkou sťažovateľa, že okresný súd mu v dôsledku nesprávnej aplikácie a interpretácie § 20 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. nepriznal náhradu za stratu času za cestu zo železničnej stanice v Považskej Bystrici do sídla jeho advokátskej kancelárie, ústavný súd poukazuje na odôvodnenie okresného súdu týkajúce sa tejto námietky sťažovateľa, z ktorého vyplýva, že „Súd sa stotožňuje s názorom vyššieho

súdneho úradník, že miestom úkonu, ktoré nie je sídlom advokáta, sa rozumie celé územie mesta, a teda za čas strávený cestou v rámci územia mesta nemožno priznať náhradu za stratu času. Pri rozhodovaní o priznaní, resp. nepriznaní náhrady za stratu času stráveného cestou v rámci príslušného obvodu mesta (obce), v ktorom sa nachádza tak sídlo advokáta i miesto konania úkonu právnej služby, ako aj advokáta so sídlom v inom meste (obci) než v ktorom je miesto úkonu, je potrebné použiť rovnaké pravidlo.“

Toto odôvodnenie nadväzuje na odôvodnenie uznesenia vyššieho súdneho úradníka, v ktorom vyšší súdny úradník podrobne a konkrétnym spôsobom špecifikoval, prečo nebolo možné sťažovateľovi priznať náhradu za stratu času, a je z neho zrejmé, že pri rozhodovaní vychádzal z toho, že podmienky vyžadované v § 20 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., podľa ktorého pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou z tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo výške jednej dvadsaťštvrtiny výpočtového základu, neboli splnené, keď v odôvodnení uvádza: „*Súd však priznal advokátovi náhradu za stratu času za čas strávený cestou z Pov. Bystrice do ÚVTOS Dubnica nad Váhom a späť dňa 23. 08. 2004 za 5 polhodín (2 hodiny 24 minút) x 567,- Sk, a za čas strávený cestou z Pov. Bystrice do ÚVV Žilina a späť dňa 16. 09. 2004 za 4 polhodiny (1 hodina 46 minút) x 567,- Sk, nakoľko v zmysle § 20 ods. 1 vyhl. MS SR č. 163/2002 Z. z. pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou do tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo výške 1/24-iny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu. Miestom sa rozumie celé územie mesta, v tomto prípade celé územie mesta Považská Bystrica, teda za cestu v rámci územia mesta Považská Bystrica súd advokátovi náhradu za stratu času nepriznal. Náhradu za stratu času za každú začatú polhodinu súd priznal advokátovi vo výške 567,- Sk a nie vo výške 570,- Sk (tak , ako si to advokát uplatnil), nakoľko zaokrúhľovanie na celé desaťkoruny nahor - ako to predpokladá § 25 vyhl. MS SR č. 163/2002 Z. z. - sa týka len výslednej sumy odmeny vypočítanej podľa vyhlášky MS SR č. 163/2002 Z. z., a nie hotových výdavkov, prípadne náhrady za stratu času.“*

S týmto odôvodnením sa okresný súd pri rozhodovaní o sťažnosti plne stotožnil.

Vzhľadom na tvrdenie sťažovateľa, že interpretácia pojmu „*miesto úkonu právnej pomoci*“ okresným súdom je v rozpore s účelom, ktorý sledoval zákonodarca, ústavný súd poukazuje na dôvodovú správu k § 20 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Zb., z ktorej vyplýva, že náhrady za premeškaný čas sa vzťahujú na čas strávený advokátom v akomkoľvek mieste inom, ako je umiestnené jeho sídlo zapísané v zozname Slovenskej advokátskej komory, alebo ako je umiestnená jeho ďalšia kancelária. Miestom sa rozumie celé územie mesta alebo obce, v prípade Bratislavy a Košíc aj mestská časť.

Sťažovateľ tiež namieta, že okresný súd sa pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka riadne nezaoberal jeho námietkami uvedenými v sťažnosti, nezaujal k nim žiadne stanovisko, vôbec sa nezaoberal právnou a skutkovou argumentáciou, teda vôbec riadne nepreskúmal správnosť výrokov uznesenia vyššieho súdneho úradníka, svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a toto je nepreskúmateľné.

V súvislosti s touto námietkou sťažovateľa ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už vyslovil, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového i odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04). V tejto súvislosti ústavný súd tiež judikoval, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Citované odôvodnenie uznesenia vyššieho súdneho úradníka a uznesenia predsedu senátu okresného súdu obsahujú podrobné odôvodnenie právneho názoru v otázkach posudzovania výšky odmeny a režijného paušálu sťažovateľovi ako ustanovenému obhajcovi.

Ústavný súd zdôrazňuje, že skutočnosť, že sťažovateľ sa nestotožňuje s právnym názorom súdov a s ich právnymi závermi, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a neznamená ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu v napadnutom uznesení predsedu senátu okresného súdu o takéto rozhodnutie nejde.

Ústavný súd konštatuje, že nezistil arbitrárnosť ani nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu pri aplikácii ustanovení vyhlášok, ktoré by mali za následok porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny.

Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa týkajúcu sa porušenia jeho práv tým, že okresný súd aplikoval pri rozhodovaní o jeho nároku na odmenu a náhradu nákladov § 553 ods. 4 Trestného poriadku a § 190 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku, ktoré sú podľa sťažovateľa v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 36 ods. 1 listiny, a tým, že o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka rozhodoval predseda senátu, ktorý vyššieho súdneho úradníka rozhodnutím poveril, ústavný súd uvádza, že z princípu legality ako imanentného znaku právneho štátu možno vyvodiť aj príkaz aplikácie zákonných právnych noriem. Výkon zákonnej právnej normy nie je čosi, čo je k dispozícii orgánom ju aplikujúcich. Tieto orgány sú právnou normou povinné aplikovať. Ak teda zákonodarca novou právnou úpravou chce umožniť, aby o odmenách a náhradách ustanovených obhajcov mohol rozhodovať vyšší súdny úradník a tento svoj zámer zakotví zodpovedajúcim (ústavne súladným) spôsobom do textu právneho predpisu, potom súdy sú povinné právne normy aplikovať tak, aby zámer zákonodarcu naplnili.

V posudzovanom prípade zákonodarca dal možnosť, aby o odmenách a náhradách ustanovených obhajcov v zmysle § 553 ods. 4 Trestného poriadku mohol rozhodovať aj vyšší súdny úradník poverený predsedom senátu. Ak teda o sťažovateľovom nároku

rozhodol vyšší súdny úradník, potom nemožno takýto postup z ústavnoprávneho hľadiska namietat'. Možné by to bolo jedine vtedy, ak by okresný súd vo svojom postupe nerešpektoval zámer tvorcu právnej normy spôsobom nesúladným s jednotlivými ustanoveniami ústavy alebo s ústavou ako celkom, alebo aj v tom prípade, ak by súd postupoval podľa právnych noriem, ktoré boli predpísaným spôsobom vyhlásené za nesúladne s ústavou.

Ak by teda sťažovateľ chcel dosiahnuť prehodnotenie postupu súdu vo svojom prípade, muselo by dôjsť ku konštatovaniu nesúladu predmetných ustanovení s ústavou. To sa však do momentu rozhodovania ústavného súdu nestalo.

Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch (ďalej len „zákon o súdnych úradníkoch“) úkonmi vyššieho súdneho úradníka sú a) konanie a rozhodovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom, b) skutkový a právny rozbor vecí a c) iné úkony súdu.

Podľa § 3 ods. 5 zákona o súdnych úradníkoch vyšší súdny úradník koná a rozhoduje na základe poverenia sudcu samostatne. Poverenie je súčasťou rozvrhu práce alebo súčasťou súdneho spisu.

Z uvedených ustanovení je zrejmé, že vyšší súdny úradník pri rozhodovaní o odmene a náhrade výdavkov ustanoveného advokáta postupuje samostatne. Predseda senátu, ktorý vyššieho súdneho úradníka poveruje, nie je na základe žiadnych ustanovení právnych predpisov oprávnený dávať vyššiemu súdному úradníkovi pokyny ako má vo veci rozhodnúť.

Ustanovenie § 3 ods. 6 zákona o súdnych úradníkoch, podľa ktorého skutkový a právny rozbor vecí pridelenej sudcom vykoná vyšší súdny úradník s návrhom na ďalší postup v konaní a s odkazom na pramene práva, literatúru a judikatúru súdov, z ktorej čerpal, na ktorý poukazuje sťažovateľ vo svojej sťažnosti, sa vzťahuje ku úkonom vyššieho

súdneho úradníka podľa už citovaného ustanovenia § 3 ods. 2 písm. b) zákona o vyšších súdnych úradníkoch.

S ohľadom na uvedené nemožno na základe argumentácie sťažovateľa spochybňujúcej platné znenie ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu dospieť k záveru o porušení sťažovateľom označených práv.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Ústavný súd konštatuje, že v danej veci nie je dôvod, aby odlišne posudzoval aplikovateľnosť čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd odkazuje na

svoju judikatúru, podľa ktorej základné právo zaručené v čl. 20 ods. 1 (čo v celom rozsahu platí, pokiaľ ide o právo zaručené v čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu) zahŕňa požiadavku minimálnych garancií procesnej povahy ustanovených priamo v označenom článku ústavy, ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), a taktiež zahŕňa požiadavku spravodlivosti súdneho konania (čl. 6 ods. 1 dohovoru) (m. m. napr. I. ÚS 23/01, III. ÚS 328/05).

Ústavný súd konštatuje, že ak uznesením predsedu senátu okresného súdu v označenom konaní nemohlo dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, potom už neprichádzalo do úvahy ani vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Napokon ústavný súd pripomína aj svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Preto aj túto časť sťažnosti ústavný súd odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

3. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o nákladoch trestného konania, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej o vine obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré

sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o nákladoch trestného konania preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedeného dôvodu bolo potrebné sťažnosť pre jej zjavnú neopodstatnenosť aj v tejto časti odmietnuť.

4. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 28 listiny a čl. 7 paktu

Ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením predsedu senátu okresného súdu a namietaným porušením práv podľa čl. 28 listiny a čl. 7 paktu, preto bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd hodnotí podanú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2009